

2. Захарова О. Привабливий бренд роботодавця: умови створення та інструменти оцінки. Україна : аспекти праці. 2015. №4. С.18- 23.

3. Кебець А., Жиган Я. Наставництво як дієвий інструмент управління та розвитку персоналу. Аудитор України. 2014. №5. С.46-48.

4. Олійник О. Гендерний аспект аудиту персоналу. Україна: аспекти праці. 2015. №3. С. 33-37.

5. Чикуркова А.Д. Стратегія управління персоналом в аграрному секторі економіки. Кам'янець-Подільський: Видавець Зволейко Д.Г., 2010. 428 с.

Фрасинюк Лариса

студентка 2 курсу ОС «Магістр»
спеціальності «Економіка»

Науковий керівник: **Чорнобай Л.М.,**

к.е.н., доцент кафедри економіки,

підприємництва, торгівлі та біржової діяльності

Подільський державний аграрно-технічний

університет, м. Кам'янець-Подільський

ФАКТОРИ ФОРМУВАННЯ ПРИБУТКОВОСТІ ТА ЕФЕКТИВНОСТІ ДІЯЛЬНОСТІ АГРАРНОГО ПІДПРИЄМСТВА

Сільське господарство є однією з найважливіших галузей народного господарства. Воно виробляє продукти харчування для населення, сировину для переробної промисловості, забезпечує й інші потреби суспільства. Тому актуальною на сьогодні є проблема подальшого підвищення рівня ефективності цієї галузі.

Галузь сільського господарства має ряд особливостей, які відрізняють її від інших, а саме:

1) аграрні підприємства працюють в умовах ризику і невизначеності, тому що в сільському господарстві економічний процес відтворення тісно переплітається з біологічними процесами;

2) сільськогосподарське виробництво здійснюється в різних ґрунтово-кліматичних умовах – гарних, середніх і поганих, що безпосередньо

позначається на результатах господарської діяльності підприємств;

3) на відміну від промисловості, до процесу сільськогосподарського виробництва залучено не три, а чотири ресурси – основні й оборотні фонди, живу працю і землю, причому земля в сільському господарстві є головним засобом виробництва;

4) для сільського виробництва характерною є сезонність виробництва, яка проявляється в нерівномірному використанні робочої сили, засобів виробництва, а також у нерівномірному надходженні продукції та доходів протягом року;

5) сільське господарство – це кредитомістка галузь, яка не може нормально розвиватися без додаткових фінансових ресурсів;

6) сільське господарство є менш інвестиційно привабливою галуззю порівняно з рядом інших галузей народного господарства, що спричинено тривалим періодом виробництва сільськогосподарської продукції;

7) у сільському господарстві порівняно з іншими галузями значно ускладнюється процес управління виробництвом [1].

Без аналізу рівня прибутковості продукції не можна правильно вирішити питання структури сільськогосподарського виробництва, його спеціалізації, розміщення на території країни, визначити ефективність виробництва тієї чи іншої сільськогосподарської продукції. Сума та рівень прибутку формуються під впливом великої кількості різних факторів, що здійснюють на них як позитивний, так і негативний вплив. Кількість факторів, що визначають величину прибутку і рентабельності, настільки велика, що навряд чи можна її чітко обмежити. Усю сукупність факторів можна розподілити на внутрішні та зовнішні. До внутрішніх чинників, що впливають на прибуток і рентабельність, належать ресурсні чинники (величина і склад ресурсів, стан ресурсів, умови їх експлуатації), а також фактори, пов'язані зі збільшенням виторгу.

До основних зовнішніх факторів, що формують прибуток сільськогосподарського підприємства можна віднести такі:

1. Місткість ринку. Чим більша місткість ринку, тим більше можливостей у підприємства одержати прибуток.
2. Розвиток конкуренції негативно впливає на суму та рівень прибутку, тому що він призводить до усереднення норми прибутку. Конкурентна боротьба вимагає певних витрат, що знижують суму прибутку.
3. Розмір цін. В умовах конкуренції підвищення цін не завжди приводить до адекватного підвищення продажних цін. Сільськогосподарські підприємства прагнуть менше працювати з посередниками, вибирати серед постачальників тих, хто пропонує товари одного рівня якості за нижчими цінами.
4. Ціни на послуги підприємств транспорту, комунального господарства, ремонтних та інших підприємств. Підвищення цін і тарифів на послуги збільшує поточні витрати підприємств, зменшує прибуток і знижує рентабельність торговельної діяльності.
5. Розвиток профспілкового руху. Підприємство прагне до обмеження витрат на заробітну плату. Інтереси працівників висловлюють профспілки, які ведуть боротьбу за підвищення розмірів оплати праці, що створює передумови для зниження прибутку підприємства.
6. Розвиток діяльності громадських організацій споживачів товарів і послуг.
7. Регулювання державою діяльності сільськогосподарських підприємств. Цей фактор належить до числа основних [2].

Сільськогосподарські товаровиробники повинні значну увагу приділяти питанням планування витрат, виходячи з показників минулих років. У процесі планування виробництва нового виду сільськогосподарської продукції необхідно ретельно зважити наявні ресурси і можливість їх використання у такому виробництві, враховуючи науково-технічний прогрес. Формування собівартості кожного виду продукції має свою специфіку і перелік витрат, що до неї включаються. Кризовий стан економіки на даний момент зумовлює потребу оперативно оцінювати фактичні та планові

показники результатів економічної діяльності сільськогосподарського виробництва залежно від часового інтервалу та ситуацій, що можуть скластись у процесі виробничого циклу [3, 4].

На ефективність сільськогосподарського виробництва впливає велика кількість різних факторів. Андрійчук В.Г. виділяє макро-, мікро- та мезоекономічні чинники ефективності діяльності аграрних підприємств. До макроекономічних чинників автор відносить: платоспроможний попит, інфляцію, відсоткові ставки, обмінний курс національної валюти, динаміку цін, урядові видатки і дефіцит державного бюджету, безробіття, обсяги інвестицій. До мікроекономічних чинників ефективності виправдано відносити чинники внутрішнього середовища підприємства. Найбільш важливими мезоекономічними чинниками є внутрішня будова ринку сільськогосподарської продукції та продовольства і характер побудови агропромислових інтеграційних зв'язків [2].

На думку В. Я. Месель-Веселяка, найбільш впливовим фактором, що спричиняє низьку ефективність виробництва, є недосконалість економічного механізму господарювання [4].

Отже, сукупність факторів, що впливають на рівень ефективності сільськогосподарських підприємств умовно можна поділити на дві групи: фактори внутрішнього середовища та фактори зовнішнього середовища. Фактори внутрішнього середовища характеризують здатність сільськогосподарських підприємств впливати на ефективність виробництва покращанням використання власних фінансових, трудових, матеріальних та інших ресурсів, впровадженням інтенсивних технологій тощо. Фактори зовнішнього середовища – це діяльність держави, фінансово-кредитних та ринкових інституцій спрямована на створення умов сільськогосподарського виробництва через використання макроекономічних важелів.

Список використаних джерел

1. Агропромисловий комплекс України: тенденції та перспективи розвитку. Інформаційно-аналітичний збірник (випуск 4) / ред. П.Т. Саблук та ін. – К.: ІАЕ, 2000. – 601 с.
2. Андрійчук В.Г. Економіка аграрних підприємств: [підручник] / В.Г. Андрійчук. – К.: КНЕУ. 2002. – 624 с.
3. Ціни, витрати, прибутки агровиробництва та інфраструктура продовольчих ринків України / [За ред. О.М. Шпичака] – К.: ІАЕ, 2000. – 585 с.
4. Месель-Веселяк В.Я. Напрями забезпечення конкурентоспроможності аграрного виробництва / В.Я. Месель-Веселяк // Економіка АПК. – 2009. – №10. – С. 7-14.

Фугело П.М.

к.е.н., доцент кафедри фінансів, банківської справи та страхування

Гаврилюк Денис

студент ОС «Магістр»

спеціальності «Фінанси, банківська справа та страхування»

Подільський державний аграрно-технічний університет

м. Кам'янець-Подільський

ОСОБЛИВОСТІ ОПОДАТКУВАННЯ ПІДПРИЄМСТВ МАЛОГО БІЗНЕСУ

Незважаючи на нестабільність ситуації як у економічній так і в політичній ситуації країни малий бізнес є найбільш оптимальною сферою для економічного росту країни. Так, звичайно, під час нестабільності значного удару зазнали саме малі підприємства, але натомість ми маємо втрати і в середньому і великому бізнесі. Зрозуміло, причиною цього став не розмір бізнесу, а сталість його функціонування і підготовленість підприємців до таких нестабільностей в економіці країни.